

**ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΑ ΘΕΜΑΤΑ**  
**ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ**  
**3<sup>ο</sup> ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ**

**Διδαγμένο κείμενο**

Τῷ περὶ πολιτείας ἐπισκοποῦντι, καὶ τίς ἐκάστη καὶ ποία τις, σχεδὸν πρώτη σκέψις περὶ πόλεως ἰδεῖν, τί ποτέ ἐστιν ἡ πόλις. Νῦν γὰρ ἀμφισβητοῦσιν, οἱ μὲν φάσκοντες τὴν πόλιν πεπραχέναι τὴν πρᾶξιν, οἱ δ' οὐ τὴν πόλιν ἀλλὰ τὴν �λιγαρχίαν ἢ τὸν τύραννον· τοῦ δὲ πολιτικοῦ καὶ τοῦ νομοθέτου πᾶσαν ὀρῶμεν τὴν πραγματείαν οὔσαν περὶ πόλιν, ἡ δὲ πολιτεία τῶν τὴν πόλιν οἰκούντων ἐστὶ τάξις τις. Ἐπεὶ δ' ἡ πόλις τῶν συγκειμένων, καθάπερ ἄλλο τι τῶν ὄλων μὲν συνεστώτων δ' ἐκ πολλῶν μορίων, δῆλον ὅτι πρότερον ὁ πολίτης ζητητέος· ἡ γὰρ πόλις πολιτῶν τι πλῆθός ἐστιν. Ὡστε τίνα χρὴ καλεῖν πολίτην καὶ τίς ὁ πολίτης ἐστὶ σκεπτέον. Καὶ γὰρ ὁ πολίτης ἀμφισβητεῖται πολλάκις· οὐ γὰρ τὸν αὐτὸν ὁμολογοῦσι πάντες εἶναι πολίτην· ἔστι γὰρ τις ὃς ἐν δημοκρατίᾳ πολίτης ὢν ἐν ὀλιγαρχίᾳ πολλάκις οὐκ ἔστι πολίτης.

Ἀριστοτέλους Πολιτικά Γ

1, 1-2

A. Να μεταφράσετε το κείμενο που σας δίνεται.

**Μονάδες 10**

B. Να απαντήσετε στις παρακάτω ερωτήσεις:

B1. Για ποιους λόγους θεωρεῖ ο Ἀριστοτέλης ὅτι, για να εξετασθεῖ σωστά ἡ ἔννοια τοῦ πολιτεύματος, θα πρέπει πρῶτα να διερευνηθεῖ το περιεχόμενο τῆς ἔννοιας «πόλις» καὶ αὐτὸ τῆς ἔννοιας τοῦ «πολίτη»;

**Μονάδες 10**

B2. «οἱ μὲν φάσκοντες τὴν πόλιν... τὴν ὀλιγαρχίαν ἢ τὸν τύραννον»: Ποιο ἱστορικό παράδειγμα φαίνεται να οδήγησε τὸν Ἀριστοτέλη σε αὐτὴν τὴν διατύπωση; Συμβαίνει κάτι ἀντίστοιχο καὶ στὶς μέρες μας με τὶς ἐναλλαγές τῶν πολιτευμάτων ἢ τῶν κομμάτων στὴν ἐξουσία ἐνὸς κράτους;

**Μονάδες 10**

B3. Στο μεταφρασμένο κείμενο που ακολουθεί, όπως και στο αρχαίο που σας έχει δοθεί, ο Αριστοτέλης επιχειρεί να αναλύσει την έννοια της πόλεως. Στα δύο όμως κείμενα ο φιλόσοφος προσεγγίζει την έννοια με διαφορετικές μεθόδους. Αφού προσδιορίσετε ποια μέθοδο χρησιμοποιεί σε κάθε περίπτωση και αφού αναλύσετε το περιεχόμενο των δύο μεθόδων, να σχολιάσετε τις ερευνητικές ικανότητες του Αριστοτέλη.

«Η κοινωνική οντότητα που προήλθε από τη συνένωση περισσότερων χωριών είναι η πόλη, μια κοινωνική οντότητα τέλεια, που μπορούμε να πούμε ότι πέτυχε τελικά την ύψιστη αυτάρκεια· συγκροτήθηκε για να διασφαλίζει τη ζωή, στην πραγματικότητα όμως υπάρχει για να εξασφαλίζει την καλή ζωή. Η πόλη, επομένως, είναι κάτι που ήρθε στην ύπαρξη εκ φύσεως, όπως ακριβώς και οι πρώτες κοινωνικές οντότητες, αφού αυτή είναι το τέλος εκείνων κι αφού αυτό που λέμε φύση ενός πράγματος δεν είναι παρά η μορφή που αυτό έχει κατά τη στιγμή της τελείωσης, της ολοκλήρωσής του...» (Αριστοτέλους Πολιτικά Α 2, 5-6).

### **Μονάδες 10**

B4. Ποια θέματα πραγματεύεται ο Αριστοτέλης στα «Πολιτικά» και ποιες απαραίτητες διευκρινίσεις πρέπει να γίνουν σχετικά με τον όρο «πόλις»;

### **Μονάδες 10**

B5.α. Να εντοπίσετε τις λέξεις του αρχαίου κειμένου που παρουσιάζουν ετυμολογική συγγένεια με τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: είδωλο, ιστός, επευφημία, πρόσκοπος, άποικος, επιτακτικός.

### **Μονάδες 6**

β. όλιγαρχίαν, δημοκρατία, άμφισβητοῦσιν, καλεῖν: Για καθεμία από τις παραπάνω λέξεις του αρχαίου κειμένου να γράψετε από δύο ομόρριζες της νέας ή της αρχαίας ελληνικής γλώσσας (για τις τρεις πρώτες να χρησιμοποιηθεί το δεύτερο συνθετικό).

### **Μονάδες 4**

### **Αδιδακτο κείμενο**

Προσθήκειν δὲ ἔγωγε νομίζω, ὅταν μὲν νομοθετῶμεν, τοῦθ' ἡμᾶς σκοπεῖν, ὅπως καλῶς ἔχοντας καὶ συμφέροντας νόμους τῇ πολιτείᾳ θησόμεθα, ἐπειδὴν δὲ νομοθετήσωμεν, τοῖς νόμοις τοῖς κειμένοις πείθεσθαι, τοὺς δὲ μὴ πειθομένους κολάζειν, εἰ δεῖ τὰ τῆς πόλεως καλῶς ἔχειν. Σκέψασθε γάρ, ὦ Ἀθηναῖοι, ὅσῃν πρόνοιαν περὶ σωφροσύνης ἐποίησατο ὁ Σόλων ἐκεῖνος, ὁ παλαιὸς νομοθέτης, καὶ ὁ Δράκων καὶ οἱ κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους νομοθέται. Πρῶτον μὲν γὰρ ἐνομοθέτησαν περὶ τῆς σωφροσύνης τῶν παίδων τῶν ἡμετέρων, καὶ διαρρήδην ἀπέδειξαν ἃ χρὴ τὸν παῖδα τὸν ἐλεύθερον ἐπιτηδεύειν καὶ ὡς δεῖ αὐτὸν τραφεῖναι, ἔπειτα δεύτερον περὶ τῶν μειρακίων, τρίτον δ' ἐφεξῆς περὶ τῶν ἄλλων ἡλικιῶν, οὐ μόνον περὶ τῶν ἰδιωτῶν, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν ῥητόρων. Καὶ τούτους τοὺς νόμους ἀναγράψαντες ὑμῖν παρακατέθεντο, καὶ ὑμᾶς αὐτῶν ἐπέστησαν φύλακας.

Αἰσχίνου, Κατὰ

Τιμάρχου 67

Γ1. Να μεταφράσετε το κείμενο που σας δίνεται.

### **Μονάδες 20**

Γ2.

α. Να γράψετε τους ζητούμενους τύπους για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου:

- i. τῆς πόλεως: την αιτιατική και κλητική του ενικού.
- ii. τῶν ῥητόρων: την κλητική ενικού και τη δοτική του πληθυντικού.
- iii. παλαιός, πρῶτον: να τα αντικαταστήσετε και στους άλλους βαθμούς.

### **Μονάδες 5**

β. Να γράψετε τους ζητούμενους τύπους για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου:

- i. νομίζω: να αντικατασταθεί σε όλους τους χρόνους στην ίδια φωνή.

- ii. τραφήναι: να αντικατασταθεί σε όλους τους χρόνους της παθητικής διάθεσης στον ίδιο τύπο.
- iii. επέστησαν: να αντικατασταθεί σε όλες τις εγκλίσεις.

### **Μονάδες 5**

Γ3.

α. Να προσδιορίσετε τη συντακτική θέση των παρακάτω λέξεων του κειμένου:

σκοπεῖν, ὁ νομοθέτης, ἃ, αὐτόν.

### **Μονάδες 2**

β. Να αναγνωρίσετε τον συντακτικό ρόλο των πλάγιων ερωτηματικών προτάσεων του κειμένου.

### **Μονάδες 3**

γ. Να συντάξετε αναλυτικά την τελευταία περίοδο του κειμένου.

### **Μονάδες 5**